

5. ULUSAL DENİZ TURİZMİ SEMPOZYUMU DİJİTAL DÖNÜŞÜM

SEMPOZYUM
28 - 29 Şubat 2020

ANTALYA İLİNDE YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNİN EKONOMİK ETKİSİ

Öğr. Gör. Çetin POLAT, Akdeniz Üniversitesi

Araş. Gör. Fevzi BİTİKTAŞ, Bandırma Onyedinci Eylül Üniversitesi

GİRİŞ

Türkiye’de deniz turizmi denildiğinde başta kruvaziyer ve yat turizmi olmak üzere gulet, bareboat, günü birlik gezi tekneleri, dalış turizmi ve su üstü aktiviteler öne çıkmaktadır (Deniz Ticaret Odası Dergisi, 2017: 16).

	2016	2017	2018
Deniz Turizmi Geliri (milyar)	\$ 3,4	\$ 3,2	\$ 5,9
Genel Turizm Geliri (milyar)	\$ 22,1	\$ 26,3	\$ 29,5

(DTO, 2019; TÜİK, 2017, 2018 ve 2019).

GİRİŞ

Deniz turizmi gelirlerinin bir ülkenin ekonomisine doğrudan ve dolaylı olmak üzere çeşitli etkileri bulunabilmektedir.

Kruvaziyer (doğrudan)

- yolcu harcamaları (eğlence, alışveriş)
- gemi operatörlerinin harcamaları (liman ve acente ücretleri)
- vergiler ve gemi adamlarının harcamaları

Yat turizmi (doğrudan)

- yolcu harcamaları
- liman ücretleri
- yat inşa gelirleri (Antalya serbest bölge)

Bu çalışmada kruvaziyer ve yat turizminin yolcu harcamalarına odaklanılmıştır!

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı yat ve kruvaziyer turizmin gelirlerinin Antalya ili kapsamında mevcut etkisini ortaya koymaktır.

Araştırmada ikincil veri kaynaklar yanı sıra, Antalya Deniz Ticaret Odası (DTO) yetkilileri ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

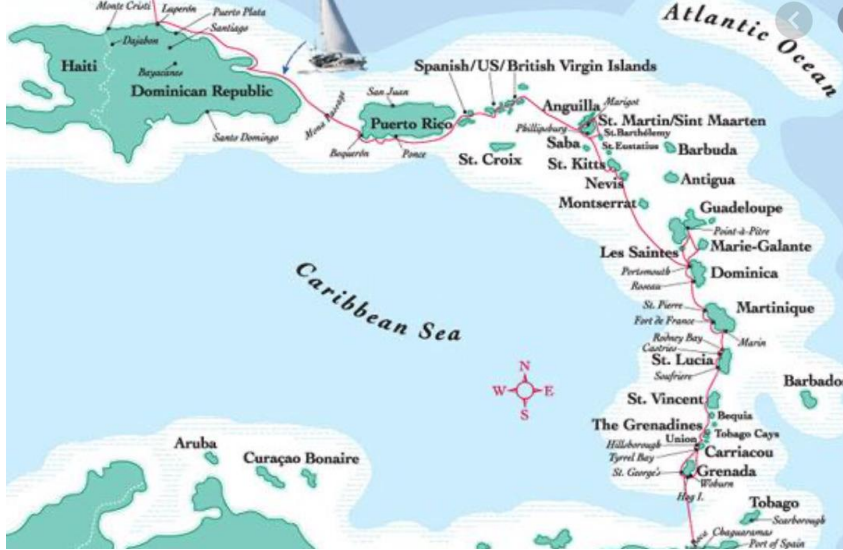

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Yat Turizminde Antalya'nın Yeri

Yat turizminde en çok Karayipler ve Akdeniz rotaları tercih edilmektedir.

Dünya üzerindeki yaklaşık 2,9 milyon yat bağlama yerinin 1,8 milyonu Kuzey Amerika'da iken, 600 bin civarı Akdeniz'dedir.

<https://www.pinterest.cl/pin/157485318203397992/?lp=true>

<https://www.sailingcinderella.com/the-trip>

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Yat Turizminde Antalya'nın Yeri

Yatçılık endüstrisi Avrupa'da yıllık olarak 180.000'den fazla istihdam ve € 16 milyar civarında gelir sağlamaktadır (European Boating Industry, 2017).

Tablo 2. Akdeniz ülkelerinde marina sayısı ve kapasiteleri

	Ülke	Marina Sayısı	Kapasitesi	Kıyı Uzunluğu (km)	Ortalama Kapasite/ km
1	Fransa	370	230.000	6.316	36,4
2	İtalya	500	170.000	9.532	17,8
3	İspanya	360	130.000	6.882	18,9
4	Türkiye	41	19.380	8.333	2,32
5	Hırvatistan	55	17.350	8.032	2,2
6	Yunanistan	22	9.000	16.040	0,6

Kaynak: Economist, Erişim tarihi: 02.01.2020 ve Chen ve diğerleri, 2016: 42-49'dan derlenmiştir.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Yat Turizminde Antalya'nın Yeri

Tablo 3. Türkiye'deki yat limanlarına gelen yatların sayısı

	2015			2016			2017			2018		
	Ticari	Özel	Toplam	Ticari	Özel	Toplam	Ticari	Özel	Toplam	Ticari	Özel	Toplam
Yabancı	1 717	6 097	7 814	877	6 980	7 857	703	4 356	5 059	558	3 333	3 891
Türk	2 371	397	2 768	3 269	505	3 774	3 295	2 300	5 595	1 830	2 665	4 495
Toplam	4 088	6 494	10 582	4 146	7 485	11 631	3 998	6 656	10 654	2 388	5 998	8 386

En fazla yat ilk sırada Muğla, ikinci da Antalya'ya gelmekte almaktadır.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Yat Turizminde Antalya'nın Yeri

Tablo 4. Antalya ili yat limanı ve marina kapasitesi (DTO Antalya, 2020)

	Deniz Kapasite	Kara Kapasite	Toplam Kapasite
Kalkan Belediye Yat Limanı	40	n/a	40
Kaş Belediye Yat Limanı	80	n/a	80
Setur Kaş Marina*	400	150	550
Setur Finike Marina*	310	150	460
G Marina Kemer*	225	140	365
Setur Antalya Marina*	235	150	385
Antalya Kaleiçi Yat Limanı	65	n/a	65
Alanya Marina*	287	160	447
Side Yat Limanı	83	n/a	n/a
Toplam	1725	750	2475

* deniz turizm tesisi olarak yurt dışından gelen yatlara hizmet verebilir.

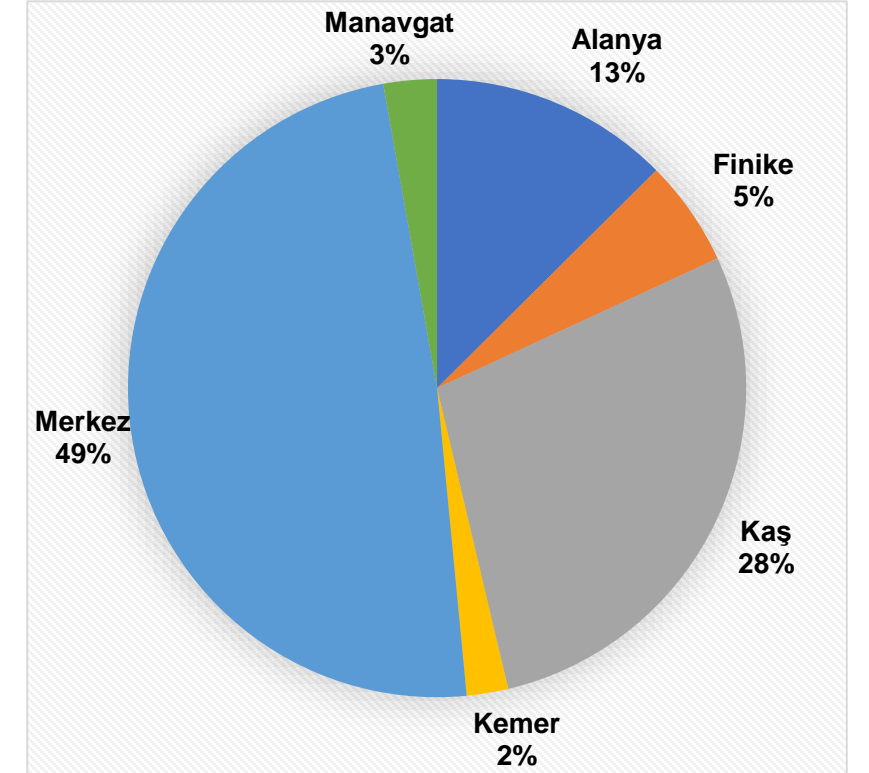
Kaynak: DTO Antalya, 2020.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Yat Turizminde Antalya'nın Yeri

Tablo 5. Antalya'ya gelen yatların ilçeler bazında dağılımı

Bayrak	Alanya	Finike	Kaş	Kemer	Merkez	Manavgat
Yabancı	1.265	355	1.914	130	4.413	173
Türk	564	454	2.194	186	2.689	233
Toplam	1.829	809	4.108	316	7.102	406

* deniz turizm tesisi olarak yurt dışından gelen yatlara hizmet verebilir.

Kaynak: KTB, 2018.

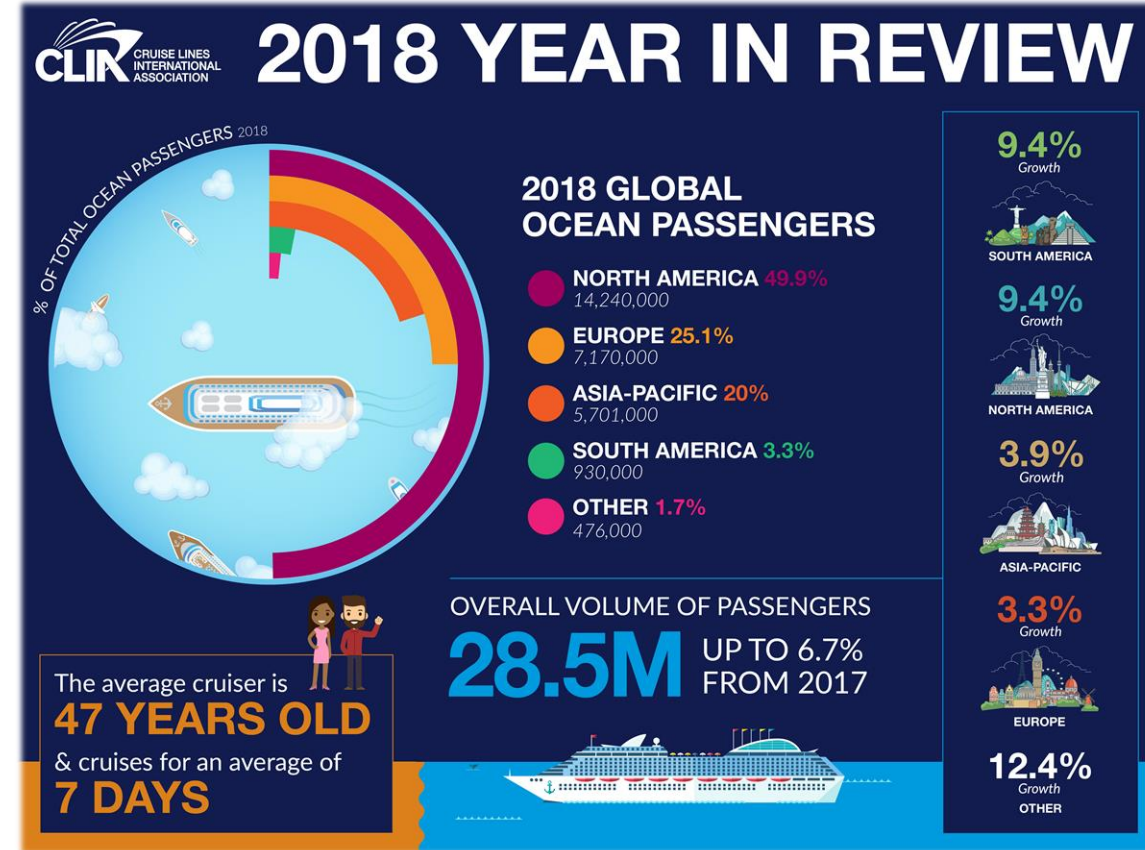
YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Kruvaziyer Turizmde Antalya'nın Yeri

2018 yılında yaklaşık yüzde 7'lik bir artışla toplam 28,5 milyon yolcuya hizmet vermiştir.

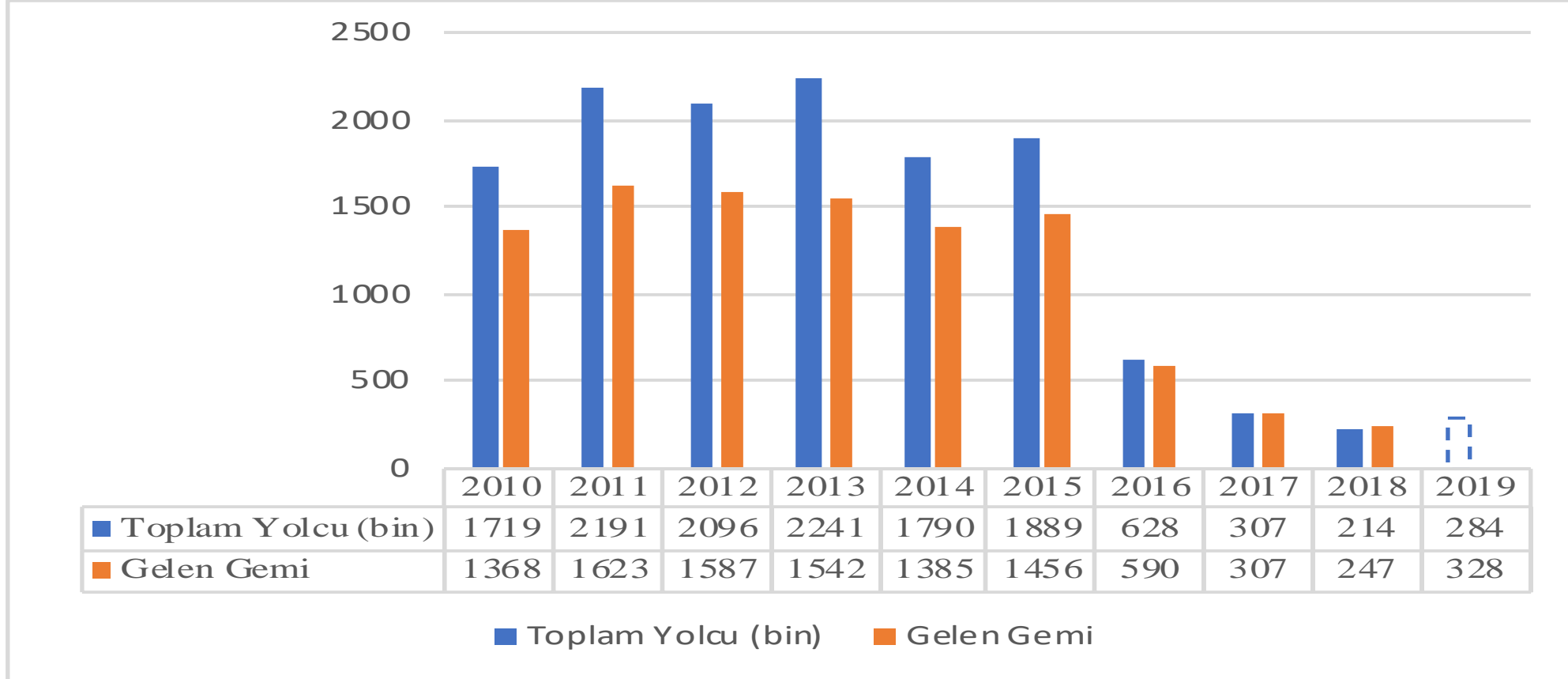
2017 yılı verilerine göre \$ 134 milyar'dan fazla ekonomi yarattığı tahmin edilmektedir.

Akdeniz çanağı ise Karayipler'den sonra en yoğun seyahat edilen ikinci bölge

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Kruvaziyer Turizminde Antalya'nın Yeri

Şekil 1. Türkiye'ye Gelen Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları

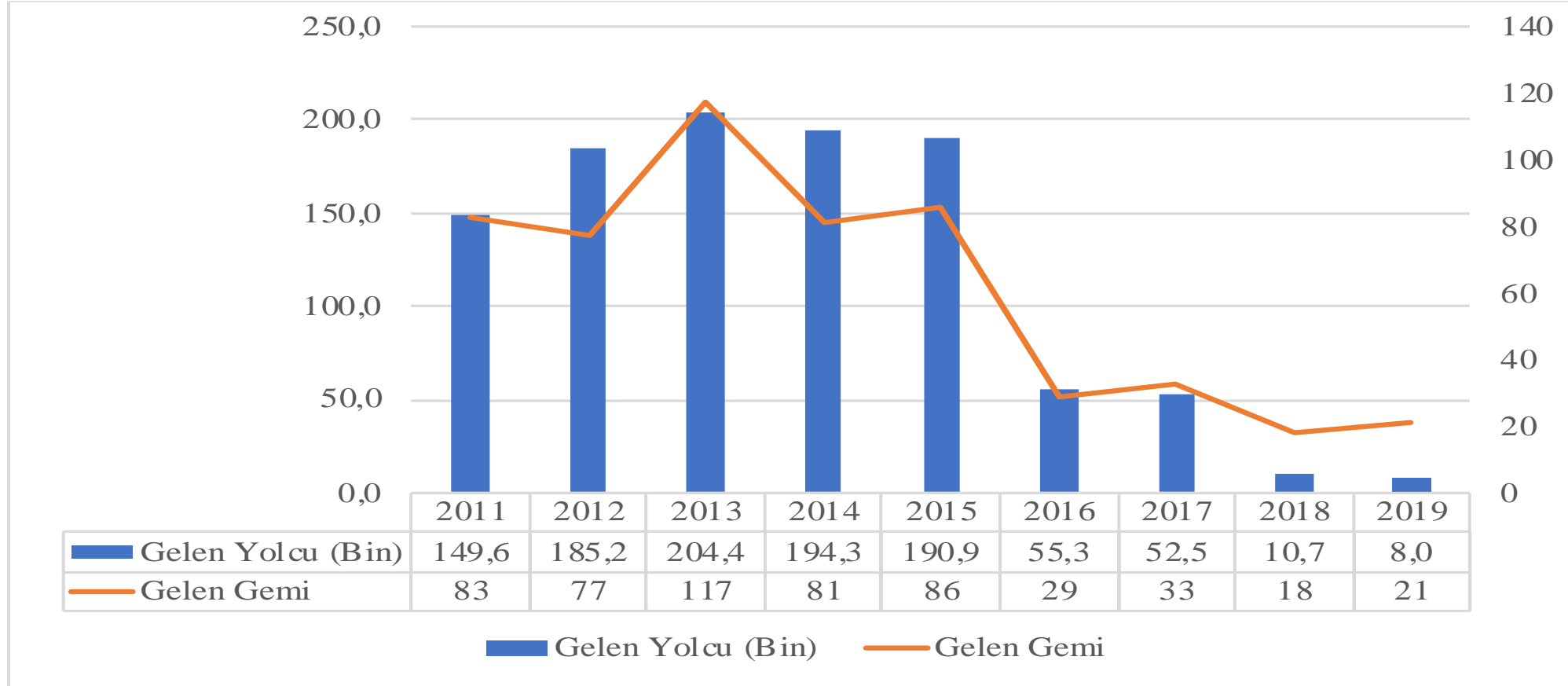
** 2019 Kasım ayı sonu itibariyle.*

Kaynak: Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü (DTGM) yıllık istatistikleri kullanılarak hazırlanmıştır.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Kruvaziyer Turizmde Antalya'nın Yeri

Şekil 2. Antalya kruvaziyer limanlarına gelen yolcu ve gemi sayıları

* 2019 Kasım ayı sonu itibariyle

Kaynak: DTGM yıllık istatistikleri kullanılarak hazırlanmıştır.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Antalya Yat ve Kruvaziyer Liman Projeleri

Yat turizminin iyileştirilmesi adına yat bağlama kapasitesinin 35.000 düzeyine çıkartılması öngörülmektedir.

Antalya'da;

- Demre yat limanı (700)
- Adrasan, Kumluca Karaöz, Demre Çayağzı ve Üçağız Kaleköye iskele projeleri (ort. 100)
- Antalya merkez Boğaçayı girişi ve Lara bölgesinde yat limanı (ort. 400).
- Manavgat çayında yat yapım, çekek yeri ve iskele projeleri (ort. 1000)
- Gazipaşa'da yat limanı projesinin 2020'de tamamlanması öngörülmektedir (230)

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Antalya Yat ve Kruvaziyer Liman Projeleri

Türkiye'nin 2023 turizm stratejisi kapsamında turizmin çeşitlendirilmesi ve gelişimi için yeni kruvaziyer liman projeleri gündeme gelmiştir.

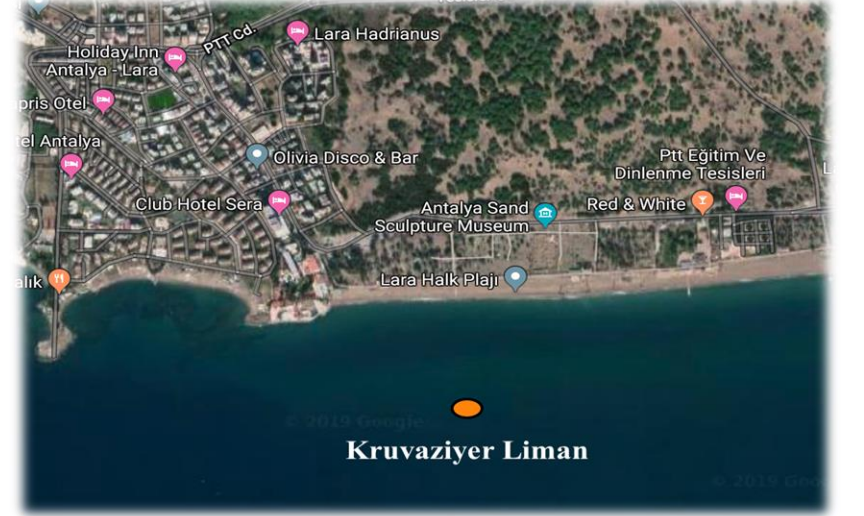
Bu projelerden biri de Antalya kruvaziyer liman projesidir.

2017 yılında kruvaziyer limanın **yap-işlet-devret** modeliyle **Lara Birlik Plajı** bölgesine yapılması planlanmıştır (Antalya Büyük Şehri Belediyesi).

Yatırım maliyeti yaklaşık **815 milyon TL**

Yılda **1 milyon kruvaziyer yolcu** hedefleniyor.

Şekil 1. Antalya kruvaziyer limanı proje alanı

Şekil 1. Antalya kruvaziyer limanı proje alanı

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİNDE ANTALYA'NIN YERİ

Antalya Yat ve Kruvaziyer Liman Projeleri

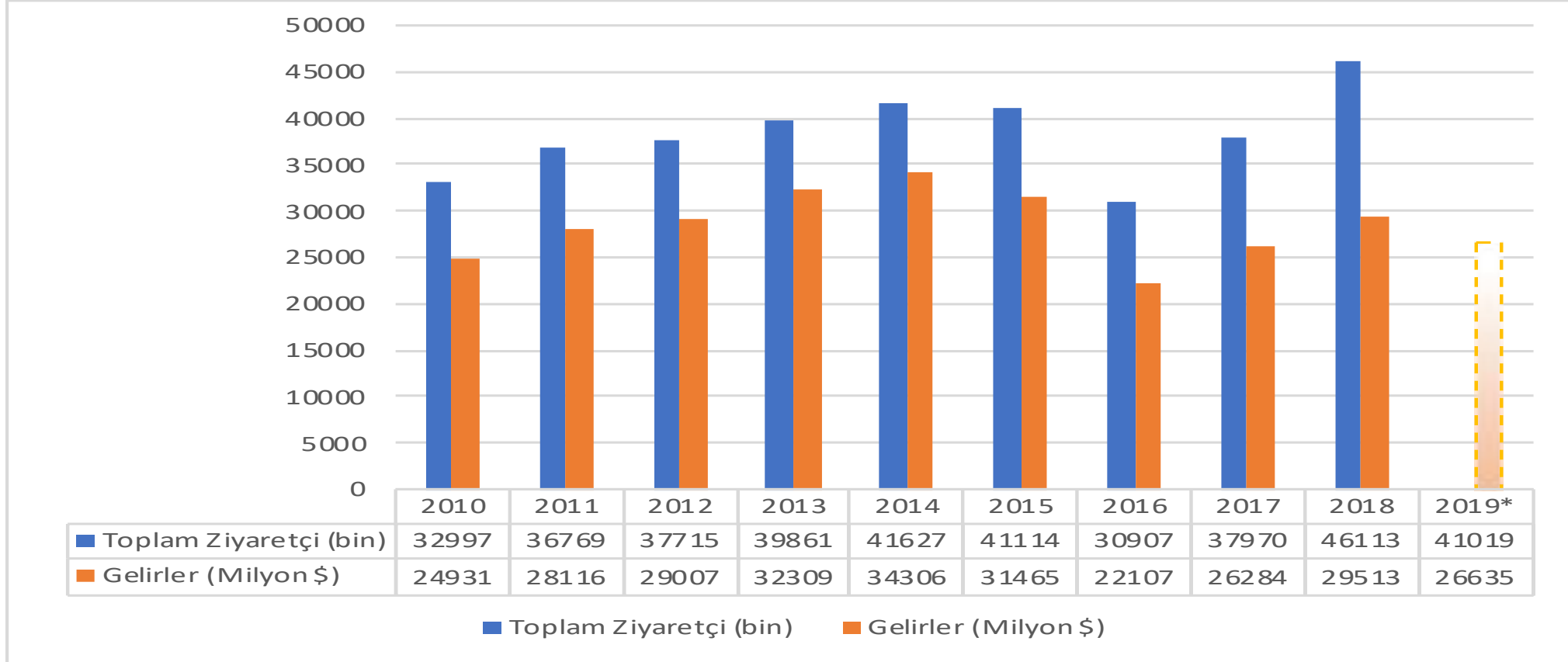

Lara bölgesine yapılmasına yerel halk başta olmak üzere, birçok sivil toplum kuruluşu karşı çıkmıştır. 2019 yılı sonu itibariyle söz konusu kruvaziyer liman projesinin yeniden ele aldığı ve proje yerinin tekrar değerlendirileceği belirtilmektedir

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Türkiye Genel Turizm Gelirleri

Şekil 3. Türkiye'ye gelen turist sayısı ve elde edilen gelir

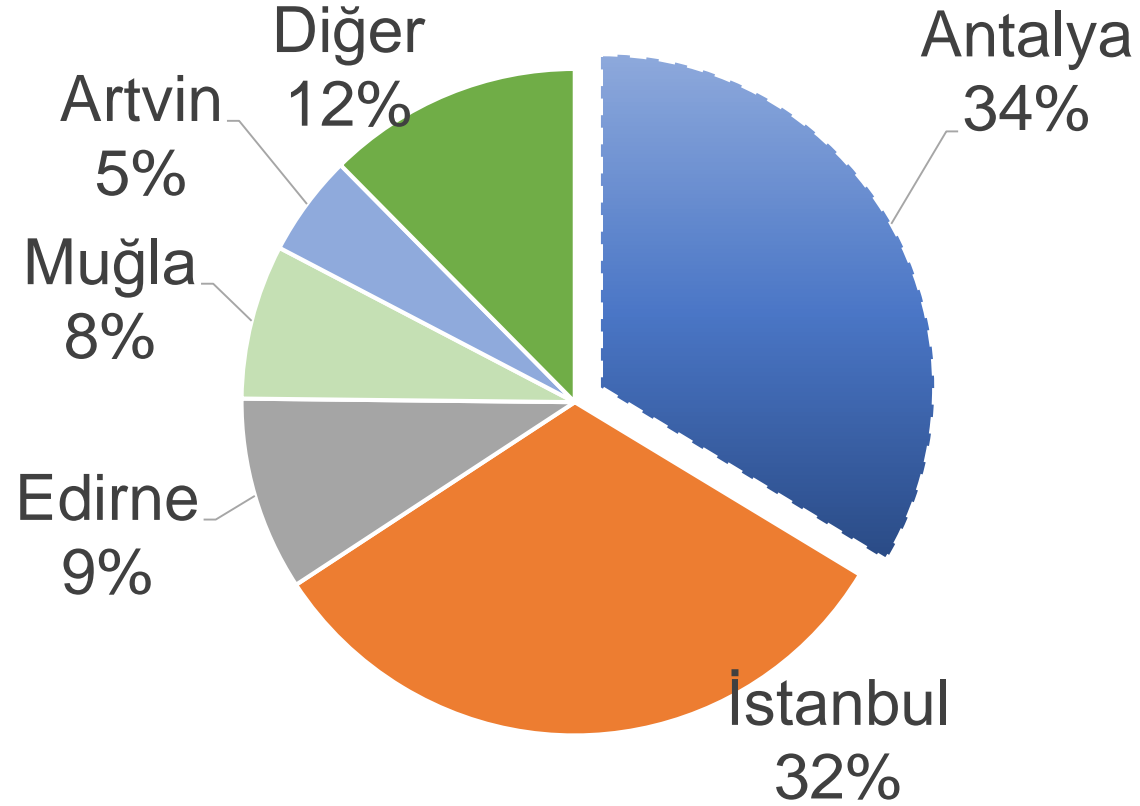
*2019 yılı üçüncü çeyrek sonu itibariyle

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Türkiye Genel Turizm Gelirleri

Şekil 4. 2019 yılı Ocak-Kasım ayı Türkiye'yi ziyaret eden yabancı sayısının iller bazında oranı

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019b.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Türkiye Genel Turizm Gelirleri

Bu bilgiler ışığında; 2019 yılında Antalya iline toplam **13,8 milyon turist** gelmiş ve yaklaşık **\$ 9,2 milyarlık** bir gelir sağlanmıştır. Yani ortalama olarak bir turist toplam **\$ 670 döviz** bırakmıştır.

Mastercard'ın 2019 yılında yayınladığı rapora göre ise Antalya'ya gelen bir turist yaklaşık 14 gün kalmakta ve günde yaklaşık \$ 45 harcama yapmaktadır (toplam \$ 630).

İstanbul

\$ 106

Newyork

\$ 152

Paris

\$ 296

Dubai

\$ 553

Diğer taraftan Antalya'da bulunan çok sayıdaki her şey dahil otellerin varlığı turistlerin harcama düzeylerini günlük **\$ 10-15** seviyelerine kadar indirebilmektedir.

Ayrıca her şey dahil sistem ile gelen turistler özellikle katma değeri yüksek olan deniz turizm aktivitelerine daha az katılım göstermektedir.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Antalya İlinin Yat ve Kruvaziyer Turizmi Gelirleri

Kruvaziyer yolcuların yerel ve bölgesel ekonomik etkisi destinasyon bölgesine göre farklılık göstermektedir. Örneğin Avustralya bölgesinde yapılan bir araştırmaya göre Port Vila, Luganville, Mystery Island bölgelerinde kruvaziyer turistlerin doğrudan harcamaları ortalama olarak sırasıyla \$ 80, \$ 44 ve \$ 15 olmuştur (DFAT, CAU ve IFC, 2014: 6).

Türkiye destinasyonlarında yapılan harcamalara yönelik çok farklı rakamlar konuşulmaktadır. Örneğin GP Wilds Danışmanlık Şirketi'nin 2010 yılı araştırmasına göre Türkiye limanlarında ortalama kruvaziyer yolcu harcaması € 300 (yaklaşık \$ 330) olduğu belirtilmişken (Güneş, 2013: 3), bazı basın açıklamaları bu ortalama rakamı \$ 5000'a kadar çıkarabilmektedir (DHA, 2019).

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Antalya İlinin Yat ve Kruvaziyer Turizmi Gelirleri

Kruvaziyer turizminin dengede olduğu 2015 yılı için, Antalya kruvaziyer limanına **gelen ve giden yolcu sayısı 160 bin**, günü birlik yolcu olarak adlandırılabilen **transit yolcu sayısı ise 8 binde** kalmıştır.

Oysa Türkiye'nin en büyük kruvaziyer destinasyonu olan Kuşadası kruvaziyer limanına transit yolcu sayısı, gelen ve giden yolcu sayısı toplamının yaklaşık iki katıdır.

Bu noktada Antalya'ya gelen ve Antalya'dan giden kruvaziyer yolcuların ne süre konaklama yaptığı ve ne miktara harcama yaptığını bilmek önem kazanmaktadır. Ancak bu tür hesaplama yönelik literatürde veri bulunmamaktadır.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Antalya İlinin Yat ve Kruvaziyer Turizmi Gelirleri

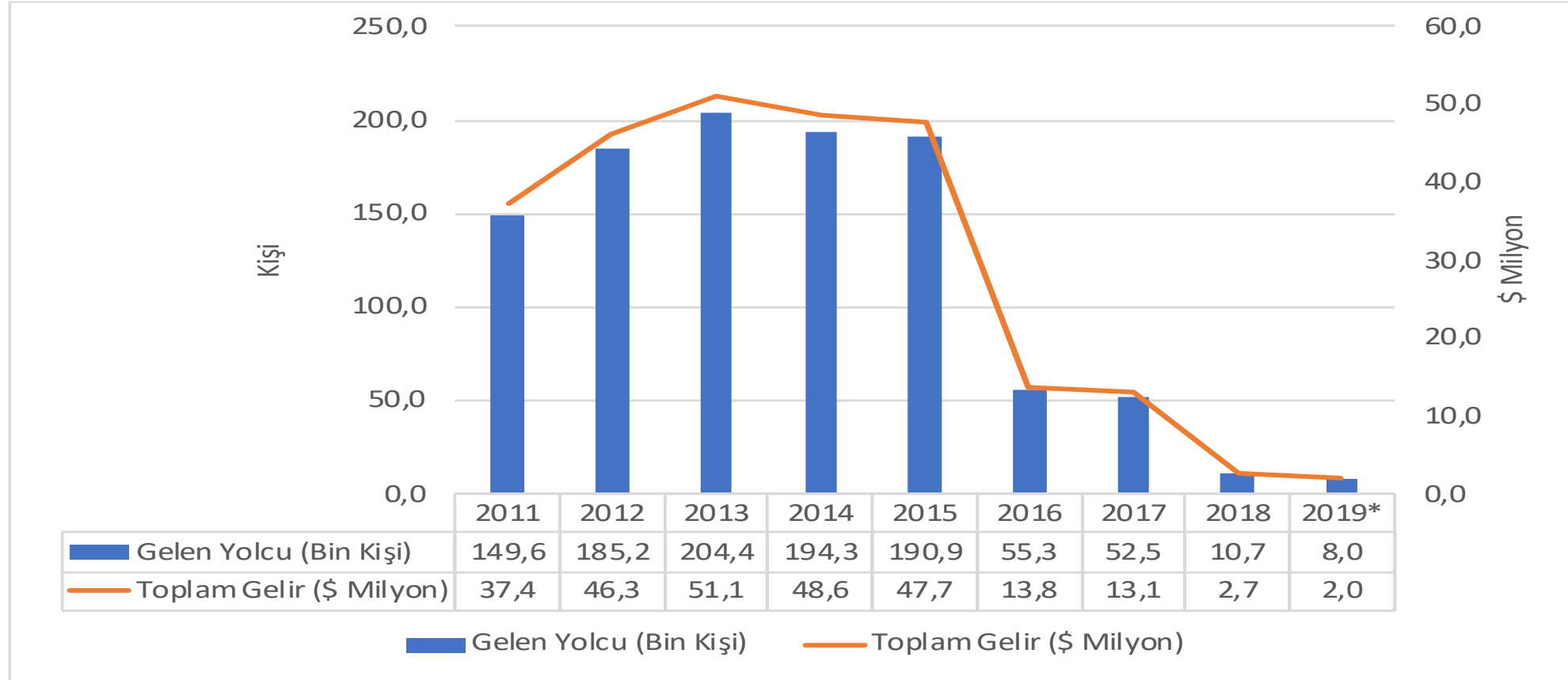
Diğer taraftan TÜRSAB (2014) raporuna göre Türkiye'de kruvaziyer turistinin limanlarda yaptığı günlük harcama ort. \$ 120-150 olduğu belirtilmektedir.

Bir başka araştırmaya göre de ortalama bir kruvaziyer turistin \$ 330'lık harcama yapıyor olması (Güneş, 2013: 3) ve ayrıca Antalya kruvaziyer limanının ana liman olma potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışma için Antalya ilinde ortalama bir kruvaziyer turistin, yaklaşık \$ 250 (iyimser) kadar bir ekonomik katkı yaptığı tahmin edilmiştir.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Antalya İlinin Yat ve Kruvaziyer Turizmi Gelirleri

Şekil 5. Antalya ve Alanya kruvaziyer limanına gelen yolcu sayısı ve harcama miktarı.

*2019 Kasım ayı sonu itibariyle

Kaynak: Toplam gelir DTGM'nin yolcu istatistikleri kullanılarak yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

YAT VE KRUVAZİYER TURİZMİN ANTALYA TURİZM EKONOMİSİNE KATKISI

Antalya İlinin Yat ve Kruvaziyer Turizmi Gelirleri

Yurt dışından gelen yatçılar, teknelerini marinalara bırakarak ya da tekneleri ile birlikte sürekli olarak harcama faaliyetinde bulunmaktadır.

2019 yılında Antalya genelindeki yat turlarında Türkler dahil toplamda yaklaşık olarak 2,3 milyon gününbirlik tur satışı gerçekleşmiştir.

Su üstü ve su altı sporları, gününbirlik tekne turları, yat limanlarındaki konaklama ve diğer hizmetler de dikkate alındığında, Antalya ekonomisine yaklaşık € 300 milyon katkı sağlanmaktadır (DTO Antalya, 2020).

SONUÇ VE TARTIŞMA

İstatistiklerden edinilen bilgilere göre Antalya ilinin yıllık turizm geliri yaklaşık \$ 9,2 milyar olduğu görülmektedir.

Kruvaziyer turizminden elde edilen gelir miktarı ise, gemilerin liman masrafları ve vergi ödemeleri hariç, son dokuz yılın ortalamasına göre yıllık yaklaşık \$ 29 milyon, son beş yılın ortalaması alındığında ise yıllık yaklaşık \$ 16 milyon olduğu anlaşılmaktadır.

Antalya ilinin yat turizminde ise yıllık yaklaşık \$ 330 milyon gelir sağladığı belirtilmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Özellikle kruvaziyer turizmi Antalya'da turizmin çeşitlendirilmesi açısından önem arz etse de sağladığı katkı genel turizm gelirlerine göre oldukça az olduğu anlaşılmaktadır.

Yat turizminin ise kruvaziyer turizmine göre ekonomik anlamda daha fazla etki ettiği söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Diğer taraftan Antalya ilinde yeni yat ve kruvaziyer liman projesi gündeme gelmektedir.

Kruvaziyer liman projeleri: yüksek yatırım maliyeti, mevcut talep ve ekonomik etki göz önünde bulundurulduğunda yeni yatırımlar anlamlı değil

SONUÇ VE TARTIŞMA

Ayrıca Bayazıt ve Kırval (2016: 30)'ın da belirttiği üzere gemi operatörlerinin ve yolcuların beklenti ve ihtiyaçları önceden düzenli olarak araştırılarak, bu taleplerin karşılanmasına yönelik stratejik çalışmaların yapılması da önem arz etmektedir.

Aksi durumda Antalya ili hak ettiği deniz turizmi talebini görememe riskiyle karşı karşıya kalabilir.

Daha da önemlisi limanlar geri döndürülemez yapı özelliğine sahip olduğundan boşa çıkan bir yatırım Antalya'nın denizsel çevresine nesiller boyu zarar vermesi söz konusu olabilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Gelecekteki araştırmalara yön vermek açısından, Antalya bölgesi için yat turizminde gelen yolcuların harcama alışkanlıklarını anlamaya yönelik bir araştırma yapılması önemli olacaktır.

Benzer şekilde Antalya'da gelen ve giden kruvaziyer yolcuların bölgede ne süre konakladıklarını ve harcama alışkanlıklarını anlamaya yönelik bir araştırma yapılabilir.

Böylece, yeni kruvaziyer liman ve marina projelerinin fırsat ve tehditleri daha bilimsel bir yolla ortaya çıkmış olacaktır.

Teşekkür ederiz